

*De aanpak van jonge veelplegers door
politie en justitie heeft al jaren prioriteit
/ foto: Inge van Mill.*

Jeugdige verdachten 2002-2008

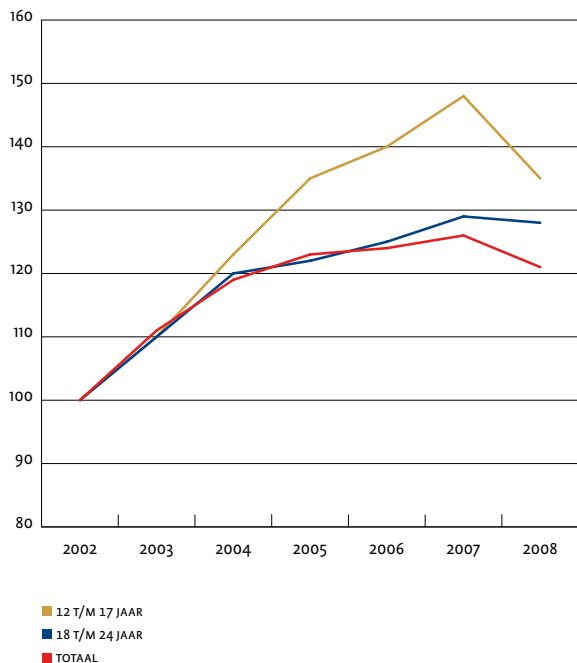
JONGE VEELPLEGERS BLIJVEN LASTPAKKEN

Crimi-trends

Jonge veelplegers staan extra in de belangstelling van politie en justitie. Zij zorgen immers voor veel criminaliteit en overlast.

De duimschroeven aandraaien bij deze groep moet veel criminaliteit van de straat halen. Lukt dat? Het gaat moeizaam, constateert *Dorien van Nobelen*. Het aantal misdrijven waarvoor ze worden aangehouden, neemt af. Maar ondanks preventie en een persoonsgerichte aanpak loopt het aantal jonge veelplegers niet terug.

Grafiek 1> Ontwikkeling van het aantal minderjarige en jongvolwassen verdachten en het totale aantal verdachten (index 2002=100)

door Dorien van Nobelen

De auteur is werkzaam bij de dienst IPOL van het Korps landelijke politiediensten.

Sinds 2002 heeft het kabinet de aanpak van veelplegers en risicjongeren als prioriteit gesteld (zie de programma's *Naar een veiliger samenleving* uit 2002 en *Samen werken, samen leven* uit 2007). Met het aanpakken van deze groepen wil men meer criminaliteit van de straat halen, waardoor de publieke ruimte veiliger wordt. In dit artikel wordt ingegaan op de ontwikkeling van het aantal jonge verdachten – en meer specifiek de jonge veelplegers – sinds 2002. Ook komt aan bod wie ze zijn en van wat voor soort misdrijven ze worden verdacht.

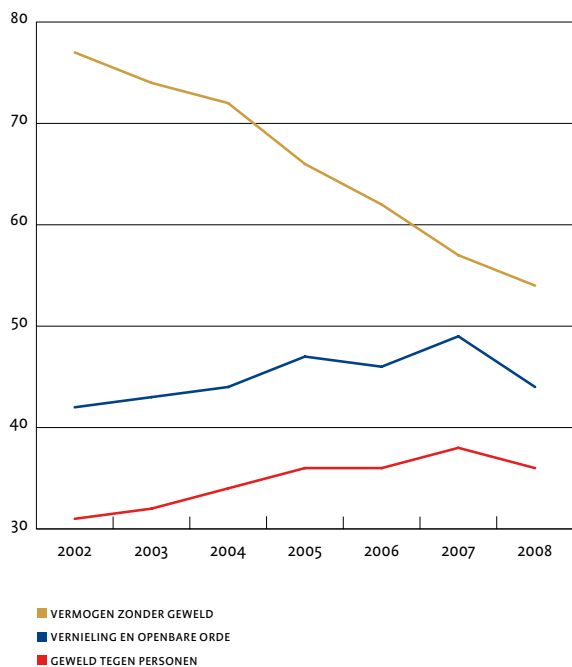
De gegevens die voor de analyses zijn gebruikt, komen uit het Herkenningsdienstsysteem (HKS). Hierin registreren alle politiekorpsen de gegevens van verdachten. Het gaat hierbij om personen van 12 jaar of ouder tegen wie een procesverbaal is opgemaakt, omdat er een redelijk vermoeden bestaat dat zij een misdrijf hebben gepleegd. Een persoon die in meerdere regio's voorkomt, wordt maar één keer in de landelijke database opgenomen en wordt toegewezen aan de politieregio waar deze verdachte de meeste antecedenten heeft. In het

landelijke bestand komen alle verdachten dus maar één keer voor. Verdachten tegen wie ten onrechte proces-verbaal is opgemaakt, worden verwijderd. Het landelijk HKS-archiefbestand wordt beheerd door de dienst IPOL van het Korps landelijke politiediensten.

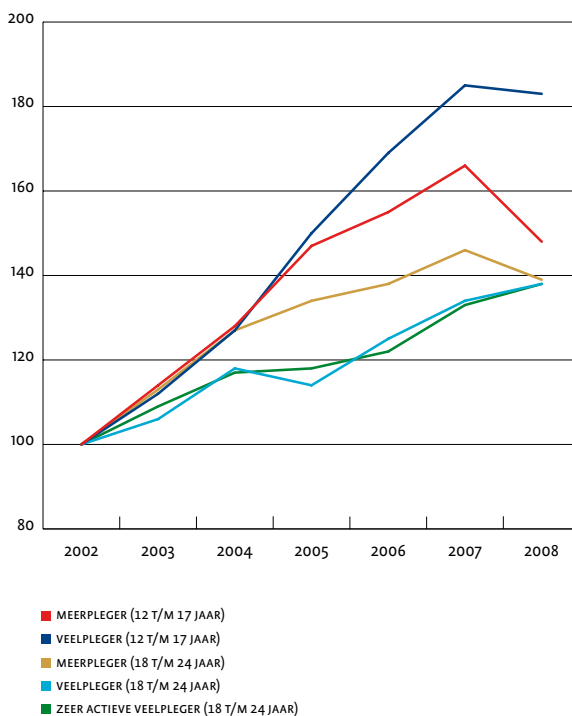
Jongeren in de leeftijd van 12 tot en met 24 jaar vormen een groot deel van de totale Nederlandse verdachtenpopulatie (39 procent). In vergelijking met hun aandeel in de bevolking van 12 jaar en ouder (18 procent), zijn zij oververtegenwoordigd in de verdachtenpopulatie. In 2008 ligt het aantal (ingezeten) verdachten per 10 000 inwoners van 12 jaar en ouder op 155 verdachten. In de leeftijdsgroep van 12 tot en met 24 jaar zijn dit er 337. Er valt dus veel te zeggen voor maatregelen om jongeren op het rechte pad te krijgen én te houden.

Het aantal aangehouden verdachten moet altijd in het licht gezien worden van de ontwikkeling van de criminaliteit. De afgelopen jaren is het aantal geregistreerde aangiften gedaald. De aangiftebereidheid bleef min of meer gelijk. Terwijl het aantal aangiften daalde, nam het aantal aangehouden verdachten in die periode juist alsmaar toe. In 2008 daalt voor het eerst sinds lange tijd het aantal verdachten (-4 procent). Deze daling kan het gevolg zijn van geslaagd preventiebeleid maar kan ook

Grafiek 2> Ontwikkeling van het aantal vermogensmisdriften zonder geweld, openbareordemisdriften en geweldsmisdriften tegen personen per 100 verdachten, 12 t/m 24 jaar (index 2002=100)

Grafiek 3> Ontwikkeling van het aantal minderjarige en jongvolwassen meerplegers en (zeer actieve) veelplegers (index 2002=100)

het effect zijn van bijvoorbeeld verminderde politiecapaciteit. Wat precies de redenen zijn, is niet bekend.

JONGE VERDACHTEN

Het aantal minderjarige en jongvolwassen verdachten nam in de periode 2002-2007 jaarlijks toe (zie grafiek 1). Vooral het aantal minderjarige verdachten steeg in deze periode fors met 48 procent. In 2008 neemt het aantal minderjarige en jongvolwassen verdachten voor het eerst af. De daling is het sterkst bij de minderjarige verdachten. Toch is het aantal jongeren dat van een misdrijf wordt verdacht nog altijd 30 procent hoger dan in 2002. Wat weten we nu eigenlijk over deze groep jonge verdachten die zijn aangehouden door de politie?

SOORT MISDRIJVEN

In 2008 zijn 235 631 verdachten aangehouden voor 388 517 misdrijven. Let wel: het gaat hier om de in 2008 *opgehelderde* misdrijven en dit zegt dus niets over de omvang van de criminaliteit. Jongeren nemen 42 procent van deze misdrijven voor hun rekening. De misdrijven waar jonge verdachten voor worden aangehouden zijn vooral vermogensmisdriften zonder geweld (30 procent van de misdrijven), openbareordemisdriften (25 procent) en geweldsmisdrijven tegen personen (20 procent). Grafiek 2 laat voor deze drie misdrijven

de ontwikkeling van het aantal misdrijven per 100 verdachten zien. Ten opzichte van 2002 is het aantal geweldsmisdrijven tegen personen met 15 procent gestegen. Het aantal openbareordemisdriften is met 3 procent gestegen. Daar staat tegenover dat het aantal vermogensmisdriften zonder geweld is afgenomen, dit waren er 77 per 100 verdachten. Ook uit slachtofferenquêtes blijkt dat het percentage slachtoffers van vermogensmisdriften duidelijk is gedaald.

RECIDIVE

Uit de cijfers over 2008 blijkt dat van de jonge verdachten iets meer dan de helft voor de eerste keer verdacht werd van een misdrijf. Ook als we kijken naar de verdachte 25-plussers, is bijna de helft een first offender. Van de jonge verdachten behoort verder 5 procent tot de veelplegers en 43 procent tot de meerplegers (voor uitleg van de begrippen, zie kader). We zien wel dat onder de minderjarige verdachten meer first offenders (60 procent) en minder meerplegers (35 procent) zijn dan onder de jongvolwassen verdachten (beide 47 procent). Dit heeft te maken met hun leeftijd; als er al sprake is van een criminele carrière staan zij aan het begin daarvan. Om dezelfde reden is het percentage veelplegers zowel bij minderjarige als jongvolwassen verdachten kleiner (5 procent) dan onder verdachten van 25 jaar en ouder (14 procent).

Tabel 1> Aantal ingezeten verdachten per 10 000 inwoners van betreffende herkomst/leeftijdsgroep (2008)

	12 T/M 17 JAAR	18 T/M 24 JAAR	25 JAAR EN OUDER
NEDERLAND	194	318	88
TURKIJE	475	619	306
SURINAME	577	849	414
NEDERLANDSE ANTILLEN + ARUBA	855	1068	661
MAROKKO	907	1273	395
TOTAAL	263	401	115

GESLACHT

Onder de minderjarige verdachten zien we meer meisjes dan bij de jongvolwassene verdachten en de verdachten van 25 jaar en ouder. Van de minderjarige verdachten is één op de vijf een meisje. Bij de jongvolwassen verdachten is 15 procent vrouw en bij de 25-plussers 17,5 procent. Sinds 2002 neemt het aandeel vrouwen onder alle verdachten langzaam toe. Van de jonge verdachten was in 2002 14,4 procent vrouw, nu is dit 16,5 procent.

HERKOMST

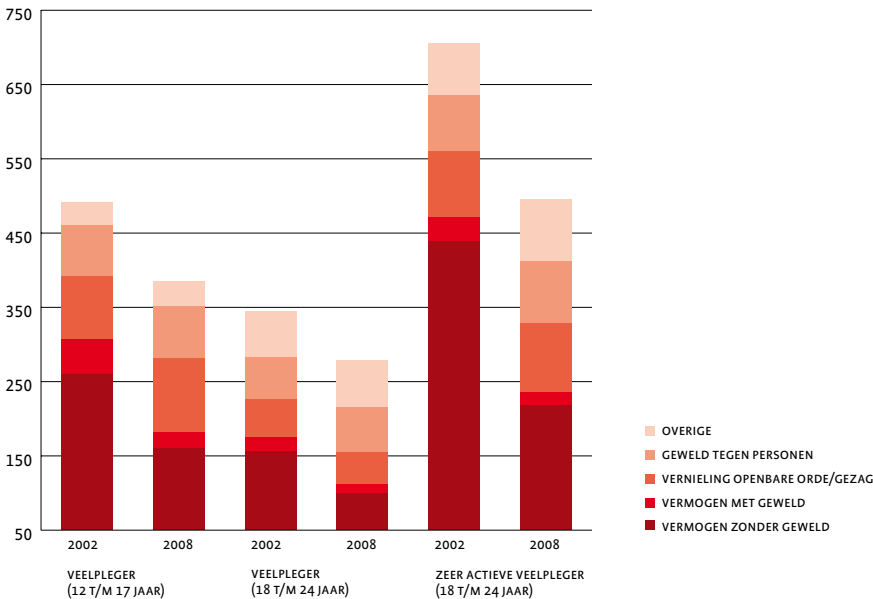
Niet alleen jongeren zijn oververtegenwoordigd in de verdachtenpopulatie, ook verschillende herkomstgroepen komen meer dan gemiddeld voor in de verdachtenstatistieken. We hebben voor de verschillende leeftijdscategorieën het aantal ingezeten verdachten gerelateerd aan het aantal inwoners van de betreffende bevolkingsgroep in Nederland. Tabel 1 laat zien dat bij zowel de minderjarige als de jongvolwassen verdachten het relatieve aantal Marokkaanse verdachten het grootst is. Zo worden op 10 000 Marokkaanse inwoners van 12 tot en met 17 jaar er 907 verdacht van een misdrijf. Van de Marokkaanse jongvolwassenen worden maar liefst 1273 personen aangehouden. Daarnaast zijn Antillianen onder jonge maar ook oudere verdachten oververtegenwoordigd.

JONGE VEELPLEGERS

In grafiek 3 is de ontwikkeling sinds 2002 in het aantal jonge meer- en veelplegers weergegeven. Opmerkelijk is dat we de daling van het afgelopen jaar in het aantal minderjarige en jongvolwassen verdachten niet terugzien in het aantal jongvolwassen (zeer actieve) en jeugdige veelplegers. In tegendeel: het aantal jongvolwassen veelplegers en zeer actieve veelplegers neemt juist toe. Het aantal minderjarige veelplegers is het afgelopen jaar weliswaar gestabiliseerd maar de groei sinds 2002 is enorm. Gezien de prioriteit die de – deels repressieve – aanpak van jeugdcriminaliteit en veelplegers al enige jaren heeft, was een toename van het aantal verdachten te verwachten. Preventieve maatregelen en de ingezette persoonsgerichte aanpak bij risicojongeren en veelplegers zouden op een zeker moment moeten leiden tot een afname van het aantal veelplegers. Deze kentering blijft onder de jonge veelplegers vooralsnog uit. We gaan nu specifiek in op de jonge (zeer actieve) veelplegers, waarbij we de minderjarigen van de jongvolwassenen onderscheiden.

MISDRIJVEN

Terwijl het aantal aangehouden (zeer actieve) veelplegers van 18 tot en met 24 jaar toeneemt, daalt het totale aantal misdrijven waarvoor ze worden aangehouden. Bij de zeer

Grafiek 4> Aantal opgehelderde misdrijven per 100 verdachten bij jonge veelplegers (2002/2008)

actieve veelplegers is het aantal misdrijven per 100 verdachten met 30 procent gedaald, bij de jongvolwassen veelplegers met 19 procent. Overigens neemt ook bij de minderjarige veelplegers het aantal misdrijven per 100 verdachten af (-22 procent).

In grafiek 4 wordt het aantal opgehelderde misdrijven per 100 verdachten weergegeven voor de meest voorkomende misdrijfcategorieën. Alle veelplegers worden het meest aangehouden voor vermogensmisdrijven zonder geweld waarbij de zeer actieve veelplegers het meest actief zijn. Per 100 zeer actieve veelplegers worden 218 vermogensmisdrijven zonder geweld gepleegd. Ten opzichte van 2002 is dit aantal wel gehalveerd. Ook bij de andere twee groepen veelplegers is het aantal vermogensmisdrijven per 100 verdachten fors gedaald. Daar staat tegenover dat jeugdige veelplegers vaker worden aangehouden voor openbareordemisdrijven. Onder de jongvolwassen (zeer actieve) veelplegers neemt het aantal geweldsmisdrijven tegen personen toe.

RECIDIVE

Door de jaren heen schommelt het gemiddelde aantal antecedenten per jaar. Bij de zeer actieve veelplegers daalt het aantal sinds 2002 enkele keren sterk waardoor het gemiddelde aantal

antecedenten per jaar nu met 3,1 antecedent duidelijk onder het niveau van 2002 (4,0) ligt. Het gemiddelde aantal antecedenten per jaar is voor de jeugdige en jongvolwassen veelplegers het afgelopen jaar pas gedaald ten opzichte van 2002. Voor hen is dit nu achtereenvolgens 2,5 en 1,8.

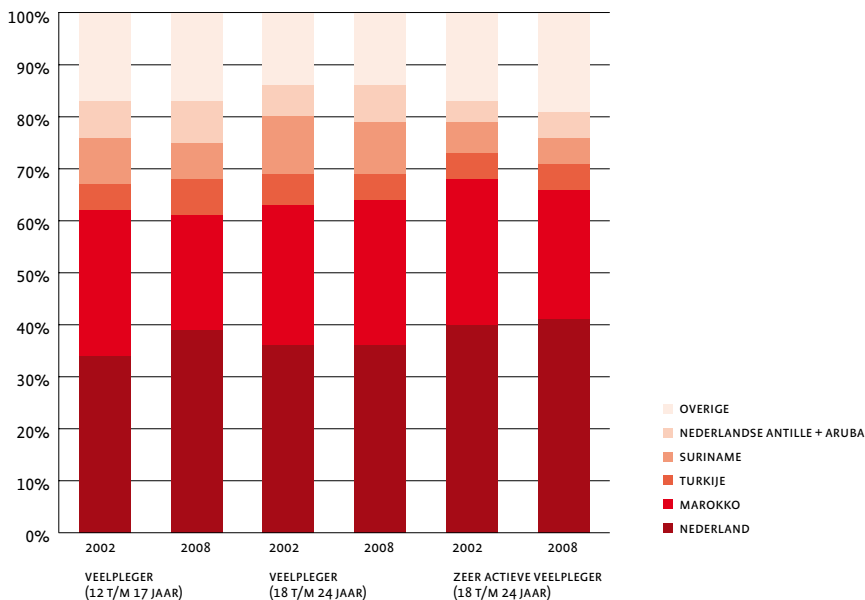
GESLACHT

De populatie veelplegers bestaat voor het overgrote deel uit mannen. Vrouwen behoren veel vaker tot de first offenders en bouwen minder vaak een criminele carrière op. Bij de jeugdige veelplegers is het aandeel vrouwen wel iets groter dan bij de jongvolwassen veelplegers. Ondanks dat het hier een zeer kleine groep betreft, valt op dat bijna de helft van de misdrijven waarvoor deze meisjes zijn aangehouden een vermogensmisdrijf zonder geweld is. Een kwart valt in de categorie geweldsmisdrijven tegen personen.

HERKOMST

Grafiek 5 toont de verdeling naar herkomst voor de verschillende veelplegergroepen, in 2002 en 2008. Onder de jeugdige veelplegers is het percentage autochtonen gegroeid. Bij alle veelplegergroepen overstijgt het aandeel allochtonen dat van de Nederlanders (dit in tegenstelling tot de meerplegers en de first offenders). De verdachten van Marokkaanse herkomst >>

Grafiek 5> Procentuele verdeling van jonge veelplegers naar herkomst (2002/2008)

zijn na de Nederlanders verreweg de grootste groep. Wel neemt vooral onder jeugdige veelplegers het aandeel Marokkanen af.

CONCLUSIE

In 2002 heeft het kabinet nadrukkelijker ingezet op repressie: de aanpak van veelplegers en risicjongeren door langduriger detentie of toezicht. Dit heeft mogelijk geleid tot de toename van het aantal aangehouden (jonge) verdachten in de periode 2002-2007. Zolang deze verdachten gedetineerd zijn, kunnen zij geen misdrijven plegen. We zien dat in deze periode het aantal geregistreerde aangiften afneemt. Om vast te kunnen stellen of deze daling het gevolg is van de repressieve aanpak is nader onderzoek nodig. Het resultaat van preventieve maatregelen en een persoonsgerichte aanpak van veelplegers en risicjongeren is vooralsnog niet zichtbaar in een daling van het aantal jonge (zeer actieve) veelplegers. <<

Veelplegger (18-24 jaar): een persoon die in zijn gehele criminele verleden meer dan tien processen-verbaal tegen zich zag opgemaakt, waarvan ten minste één in het peiljaar.

Jeugdige veelplegger (12-17 jaar): een persoon die in zijn gehele criminele verleden meer dan vijf processen-verbaal tegen zich zag opgemaakt, waarvan ten minste één in het peiljaar.

Zeer actieve veelplegger (18-24 jaar): een persoon die de afgelopen vijf jaar (waarvan het peiljaar het laatste jaar vormt) meer dan tien processen-verbaal tegen zich zag opgemaakt, waarvan ten minste één in het peiljaar.

Meerpleger: een persoon die in zijn gehele criminele verleden tussen de twee tot en met tien processen-verbaal tegen zich zag opgemaakt, waarvan ten minste één in het peiljaar.

Onder jonge verdachten zijn
Antillianen oververtegenwoordigd
/ foto: Inge van Mill.

